

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิง  
สร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตาม  
แนวคิดเชิงรุก \*

DEVELOPING A TRAINING CURRICULUM FOR DEVELOP CREATIVE  
WRITING AND CREATIVITY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS  
ACCORDING TO ACTIVE LEARNING

อรรณพงษ์ ผิวเหลือง<sup>1</sup> และ ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาตกุล<sup>2</sup>  
Aththaphong Phiwlueng<sup>1</sup> and Natthakit Siriwattanatakun<sup>2</sup>  
<sup>1-3</sup>มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
<sup>1-3</sup>Mahamakut Buddhist University, Thailand  
Corresponding Author's Email: yanamath60@gmail.com

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทย 2) เพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทย 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรอบรมครูภาษาไทย และ 4) เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรอบรมครูภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา และนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการเลือกแบบอาสาสมัคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม แบบทดสอบ แบบประเมินความสามารถ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยสรุปว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น พบว่าครูภาษาไทยมีความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรม ทั้งนี้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกเป็นอย่างดี และต้องนำแนวคิดการเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ใช้ในการพัฒนา

---

\* Received 2 September 2024; Revised 13 September 2024; Accepted 25 December 2024



ผู้เรียน 2) ผลการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ( $\bar{x}$  = 4.71, S.D. = 0.58) และมีความเหมาะสมในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ( $\bar{x}$  = 4.61, S.D. = 0.60) 3) ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่า ก่อนอบรมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ( $\bar{x}$  = 18.20, S.D.= 0.66) หลังอบรมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ( $\bar{x}$  = 28.25, S.D.= 0.57) หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญ .05 ความสามารถการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ( $\bar{x}$  = 4.55, S.D. = 0.58) 4) ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของครู และนำไปใช้เสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนได้

**คำสำคัญ:** หลักสูตรฝึกอบรม, การเขียนเชิงสร้างสรรค์, การคิดสร้างสรรค์, แนวคิดเชิงรุก

## Abstract

This research aims to 1) study the conditions and needs in developing a Thai language teacher training curriculum, 2) design and develop a Thai language teacher training curriculum, 3) test the Thai language teacher training curriculum, and 4) evaluate and improve the Thai language teacher training curriculum. The samples used in the experiment were primary Thai language teachers and primary school students by selecting volunteers. The research instruments were the training curriculum, the test, the ability assessment form, and the achievement test. The statistics used in the research were the mean, standard deviation, and the t-test.

The research results concluded that 1) The results of the study of basic information and the need found that Thai language teachers need training. In this regard, Thai language teachers at the secondary level must have knowledge and understanding in the area of learning management based on the proactive concept and must apply the concept of enhancing creative writing and thinking for students to develop learners. 2) The results of the

design and development of the training curriculum found that the draft training curriculum was consistent overall with an average value of ( $\bar{x}$  = 4.71, S.D. = 0.58) and was appropriate overall with an average value of ( $\bar{x}$  = 4.61, S.D. = 0.60). 3) The results of the curriculum trial use found that: Before training, the mean score was equal to ( $\bar{x}$  = 18.20, S.D. = 0.66). After training, the mean score was equal to ( $\bar{x}$  = 28.25, S.D. = 0.57). After training, the mean score was significantly higher than before training at .05. The overall learning management ability score was equal to ( $\bar{x}$  = 4.55, S.D. = 0.58). 4) The results of the evaluation and curriculum improvement found that the teacher training curriculum was consistent with teachers' needs and could be used to enhance creative writing and thinking for students.

**Keywords:** Training courses, Creative writing, Creativity, Proactive thinking

## บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะ 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W) Rating (เขียนได้) และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และ Compassion (ความมีเมตตา กรุณา มีคุณธรรม รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมไปถึงการมีระเบียบวินัย) (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 19) ซึ่งทักษะเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สามารถพัฒนาได้ โดยครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องบูรณาการการจัดการเรียนรู้ใน



รายวิชาของตนเอง เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ สร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ ในสังคม

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติที่ทำให้เกิดความเป็นเอกภาพและสร้างบุคลิกภาพของปวงชนในชาติให้มีความภูมิใจแห่งความเป็นไทย ทั้งยังเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และใช้ติดต่อสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบอาชีพ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างผาสุก ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในสร้างอาชีพให้มั่นคง เป็นมรดกที่คู่ควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ในปัจจุบันการเรียนภาษาไทยมิได้มุ่งหวังให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว หากมุ่งหวังให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งกำหนดสาระการเขียนเป็นสาระที่ 2 มีมาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ที่กำหนดไว้ว่า ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดให้เรียนรู้การเขียนเกี่ยวกับ การเขียนสะกดคำตาม อักษรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ การเขียนเรียงความ ย่อความเขียนรายงานจาก การศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1 - 3)

การเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญเพราะสามารถใช้บันทึกเรื่องราว วิชาความรู้ ความคิดต่าง ๆ ไว้ได้และยาวนานกว่าการพูด และยังช่วยสืบทอดวัฒนธรรมด้านสติปัญญา ความรู้ ความคิดต่าง ๆ ไว้ได้อย่างยั่งยืนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ การเขียนเป็นทักษะการใช้ภาษาที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันทักษะหนึ่ง เพราะการเขียนเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งที่จะใช้ในการสื่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ รับรู้และทราบถึงความต้องการของผู้เขียน (ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์, 2542 : 15) สอดคล้องกับ ถวัลย์ มาตจรัส

(2546 : 2) กล่าวไว้ว่า การเขียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารไม่น้อยไปกว่าการพูด การที่จะทำให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารอย่างถูกต้องแล้ว แต่การเขียนเป็นทักษะที่ฝึกให้เกิดความชำนาญยากกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะต้องใช้ทั้งความรู้ที่ต้องฝึกฝน และเทคนิควิธีการของผู้เรียนแต่ละคนที่จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจงานเขียนนั้น โดยเฉพาะการเขียนที่เรียกว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ผู้เขียนต้องแสดงความคิดริเริ่มที่เกิดจากจินตนาการของตนเอง โดยไม่ได้เลียนแบบวิธีการของผู้อื่น มีอิสระในการคิดรูปแบบใหม่ ๆ ทั้งนี้ยังมีประโยชน์และความสำคัญต่อนักเรียนและครู โดยจะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการการใช้ภาษาด้วย รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และสะท้อนคุณลักษณะของนักเรียนด้านการใช้ภาษา นอกจากนี้ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้แสดงความรู้สึกร้อยอย่างอิสระ ใช้บันทึกแทนความจำเพื่อป้องกันการลืม ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 275) ได้เสนอไว้ว่า ไม่มีหลักสูตรฉบับใดของไทยที่ละเลยการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ พื้นฐานสำคัญของการสื่อสาร ในสมัยปัจจุบันที่มีรูปแบบของการเขียนที่หลากหลาย อีกทั้งงานเขียนที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนและการฝึกฝน การสอนทักษะการเขียนค่อนข้างมีปัญหาและอุปสรรค ซึ่งทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากนักเรียนมีความเคยชินกับตอบคำถามโดยใช้ความจำและลักษณะข้อสอบก็ไม่เอื้อให้เกิดทักษะการคิดและส่วนใหญ่เป็นข้อสอบแบบปรนัย ทำให้นักเรียนขาดทักษะ

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการคิดแก้ปัญหาด้วยความคิดอย่างลึกซึ้งเฉพาะบุคคลที่นอกเหนือไปจากความคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะภายในตัวบุคคลที่สามารถจะคิดได้หลายแง่มุม และผสมผสานจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์ Guilford (1959: 470) และ Getzels (1962 : 450 - 455) (อ้างถึงใน อารี รังสินันท์, 2532 : 3) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งคิดได้หลายทิศทาง หลายด้านหลายมุมคิดได้กว้างไกลและนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จความคิดอเนกนัยประกอบด้วยความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่องในการคิด ( Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) มีความเห็นสอดคล้องกับกิลฟอร์ด กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะการคิดที่หาคำตอบหลาย ๆ คำตอบ เพื่อตอบสนองสิ่งที่เร้าซึ่งลักษณะเช่นนี้มักจะเกิดขึ้นกับ



บุคคลที่มีอิสรภาพในการตอบสนองจึงจะสามารถตอบได้มาก ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถที่มีคุณค่าต่อผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เองด้วย เพราะการสร้างผลงานขึ้นได้ขึ้นหนึ่งขึ้นมาทำให้ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มีความพอใจและมีความสุข เช่นการที่เด็กสร้างผลงานด้วยตนเองจะสร้างความพึงพอใจแก่เด็กไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ การต่อสิ่งของให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ การคิดเกมการเล่นที่แปลกใหม่ เด็กจะเกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเอง มั่นใจในตนเอง ซึ่งมีผลไปถึงแบบแผนบุคลิกภาพ และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมของเด็ก

อย่างไรก็ตามแม้การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ จะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แต่ก็พบว่าปัจจุบันนี้ผู้เรียนไม่สามารถเขียนเรื่องราวได้อย่างแปลกใหม่ ไม่มีการใช้จินตนาการนำไปสู่การเขียน ขาดการสังเคราะห์ความคิดใหม่ ๆ เป็นการเขียนเรื่องราวเดิม ๆ ซ้ำไปมาวอกวน ทำให้ผู้อ่านไม่สนใจที่จะอ่านงานเขียนนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทย และมีโอกาสได้ฝึกอบรมครูภาษาไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูภาษาไทยยังขาดหลักสูตรอบรมหรือนวัตกรรมในการนำมาแก้ไขปัญหาผู้เรียน ไม่มีรูปแบบการสอนเขียนที่ดี นักเรียนในยุคปัจจุบันนี้ไม่สนใจในการเขียน เขียนไม่ถูกต้อง เขียนไม่สร้างสรรค์ ส่วนใหญ่ต้องการเขียนอะไรก็เขียนได้ตามใจชอบหรือตามที่ตนเองอยากเขียน ขาดการคิด พิจารณา ไตร่ตรองให้ดีกว่าก่อนเขียน มองว่าการเขียนนั้นเป็นทักษะที่ยาก ไม่รู้จะเขียนไปทำไม เขียนแล้วได้อะไรเกิดขึ้น ปัญหาเหล่านี้จึงเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้มองเห็นและพยายามแก้ไขตลอดเวลา

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ พบว่า หลายรูปแบบการสอนสามารถนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวได้ เช่น การสอนตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ (Synectics) Gordon (อ้างถึงในออดิยศ สรรคบุรานุรักษ์ และ ธนาเทพ พรหมสุข, 2560 : 2555 - 2566) ได้กล่าวถึง รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้เกิดความคิดใหม่ ๆ และสามารถนำความคิดที่ได้ใหม่ ไปใช้ในการทำงานของตนให้มีความน่าสนใจมากขึ้น และเกิดความตระหนักในคุณค่าของการคิด โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือ

เปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ชั้นที่ 4 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ชั้นที่ 5 ชั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ชั้นที่ 6 ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ซึ่งมีผลงานวิจัยหลายเรื่องที่ใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์เข้ามาพัฒนาความสามารถผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น พล พิมโพธิ์ (2561 : 81) ทำวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นไปตามเกณฑ์โดยมีค่าร้อยละ 80.20 3) งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 4) เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับณัฐนิชา จิตตะคาม (2561 : 57) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแบบซินเนคติกส์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลวิจัยพบว่า 1) ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาผู้เรียนในด้านดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยครูจะต้องเข้าใจกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดีผ่านกระบวนการอบรมอย่างเข้มข้น ซึ่งการอบรมนั้นถือว่าเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนอย่างดี ดังที่ จันทรานี สงวนนาม (2548 : 20 - 23) ได้กล่าวถึงการอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม เป็นกลไกสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์และการบริหารองค์การอย่างแท้จริงเนื่องจากการฝึกอบรมเป็นวิธีการอันหนึ่งที่จะนำมาใช้เพื่อขจัดหรือบรรเทาปัญหา รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้บังเกิดขึ้นกับบุคลากรและองค์การได้ในที่สุด การฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคล ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กิจกรรมจะต้องดำเนินไปตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่องความจำเป็นในการฝึกอบรมเกิดขึ้นจากการมีปัญหาข้อขัดแย้งและอุปสรรคที่ไม่พึงปรารถนาในหน่วยงานหรือองค์กร การ



ฝึกอบรมไม่สามารถแก้ไขปัญหาในหน่วยงานหรือองค์กรได้ทั้งหมด การฝึกอบรมที่วางแผนอย่างดีก็น่าจะแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม การฝึกอบรมไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคลและการฝึกอบรมสามารถแก้ไขได้บ้างหากเกิดปัญหาจากอุปกรณ์วัสดุต่าง ๆ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ทั้งนี้เพื่อให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning)

### วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการศึกษาแบบผสมผสานวิธี (Mix Method) ประเภท Exploratory Design ใช้แบบแผนการวิจัยแบบสองระยะต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและต่อยอดด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณอย่างต่อเนื่องมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการ (Need

Analysis: R1) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D1) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร (Implementation: R2) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร (Evaluation: D2)

### 1. ประชากรและกลุ่มทดลอง

ประชากรและกลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) ประชากร ได้แก่ ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ที่กำลังสอนนักเรียนมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน และ 2) กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่กำลังเรียนอยู่ใน ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 100 คน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรอบรมครูภาษาไทย ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแบบสัมภาษณ์ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมของครู แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู แบบประเมินโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม แบบประเมินความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก แบบประเมินความสามารถจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก และแบบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเครื่องมือวิจัยทั้งหมดเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดสร้างสรรค์ จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็น ได้แก่ สำรวจและดำเนินการวิจัย การสร้างเครื่องมือและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ สำรวจและดำเนินการวิจัย การสร้างเครื่องมือและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ได้แก่ ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) มาเป็นแบบแผนในการวิจัย โดยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การอบรม (Training) และระยะที่ 2 การทดลองใช้กับนักเรียน ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ได้แก่ 1) วิธีดำเนินการทดลอง ดังนี้ (1) ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา (2) ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา (3) ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา 2) ทบทวนและปรับปรุง หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) โรงเรียนในสังกัด ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ก่อนนำไปขยายผลและเผยแพร่ต่อไป

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ t-test คือ การหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาหลังจากฝึกอบรมตามหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

## ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทย และการสนทนากลุ่มย่อยครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรมให้แก่ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาต้องมีองค์ประกอบครบถ้วน มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถาม แสดงความคิดเห็น โดยครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกเป็นอย่างดี และต้องนำแนวคิดการเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ที่มองว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญและมีความต้องการที่จะเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ข้อมูลจากการศึกษาพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ประกอบไปด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) สารการเรียนรู้ประจำ



หน่วย ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิด การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 แนวคิดการคิดสร้างสรรค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามแนวคิดเชิงรุก 5) กระบวนการฝึกอบรม ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ (Stimulation) ขั้นที่ 2 ระดมพลังสมอง (Brain Storming) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติงาน (Action) ขั้นที่ 4 สรุปและอภิปราย (Discussion) ขั้นที่ 5 สะท้อนผล (Reflection) 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและ ประเมินผลหลักสูตร นอกจากนี้ ผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของโครง ร้างหลักสูตร และคู่มือฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิง สร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด โดย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวม ได้ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.71) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) แสดงว่ามีความสอดคล้อง ระดับมากที่สุด และหลักสูตรฝึกอบรมฉบับร่างมีความเหมาะสม ในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.61) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.60) แสดงว่ามีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดเชิงรุก ดังนี้ 1) ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิง รุก ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ ก่อนอบรมมีคะแนนเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 18.20) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.66) เมื่อรับการฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการ เขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิง รุก พบว่า ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ของครูภาษาไทยระดับ ประถมศึกษา สูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 28.25) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) 2) ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.55) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. =

0.58) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x} = 4.63$ ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.51) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ระดับมากที่สุด การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผล ดังต่อไปนี้

4. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ดังนี้ 1) ผลการแสดงความคิดเห็นของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ผลการศึกษาพบว่า (1) ด้านกระบวนการจัดอบรมครูภาษาไทยระดับมัศึกษามองว่า มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ระยะเวลามีความเหมาะสม สถานที่มีความเหมาะสม (2) ด้านความรู้ความเข้าใจ ปรากฏว่า ครูภาษาไทยระดับมัศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น (3) ด้านการนำประโยชน์ไปใช้ให้กับผู้เรียนพบว่า ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาได้นำความรู้ จากการอบรมไปพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (4) ด้านการนำความรู้ไปใช้ในอนาคตพบว่า ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาทุกคนมองว่า การอบรมมีประโยชน์พัฒนาความรู้และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตได้ (5) ด้านระยะเวลา อาหาร และสถานที่ พบว่า ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มองว่า ระยะเวลาในการจัดอบรมมีความเหมาะสม อาหารมีรสชาติอร่อย สถานที่มีความเหมาะสม

## อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก พบว่า ทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์คณาจารย์ผู้สอนภาษาไทย และการสนทนากลุ่มย่อยครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา มีความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรมให้แก่ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถาม แสดงความคิดเห็น และครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกเป็นอย่างดี และนำแนวคิดการเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนใช้ในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ พระพรหม ทองศุภณีย์ (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากการสัมภาษณ์บุคคล และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรพบว่า หลักสูตรประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ประกอบไปด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ประจำหน่วย กระบวนการฝึกอบรม กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลหลักสูตร นอกจากนี้ ผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และคู่มือฝึกอบรม

ฉบับร่างมีความสอดคล้องในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ พีระพรรณ ทองศุณย์ (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรและการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า หลักสูตรประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ครูนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

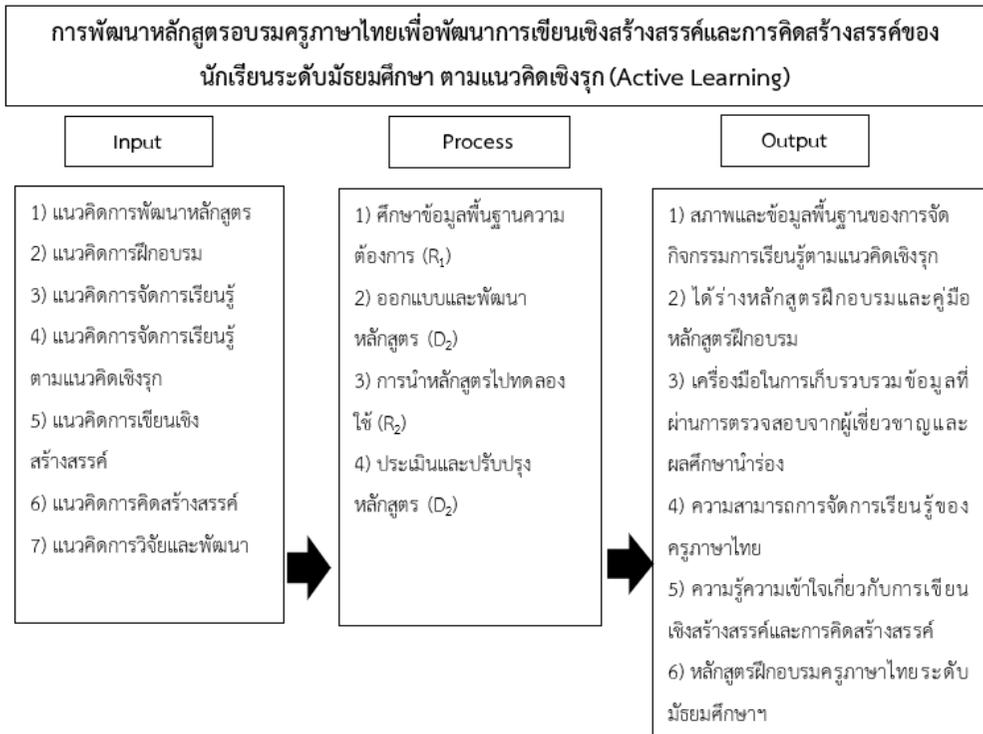
3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดเชิงรุก ประกอบด้วย 1) ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดเชิงรุก ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .05 2) ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครู ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา พบว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครู ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.55) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ระดับมากที่สุด และ 3) ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรม ท้องถิ่นอีสาน ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดเชิงรุก ของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.63) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.51) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดเชิงรุก ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสมหวัง มหาวัง (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเหมาะสม ประกอบด้วย สภาพ ปัญหาและความจำเป็น หลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดการ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลและเกณฑ์การผ่าน หลักสูตรฝึกอบรม และครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านความรู้ ความเข้าใจ



และมีการประเมินตนเองด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติและด้านทักษะปฏิบัติ หลังการทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ พระพรณทองศุขย์ (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า การทดลองใช้หลักสูตร พบว่าครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

## องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) คณะผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เข้ากับเนื้อหาอื่นต่อไป ดังแผนภาพโมเดลต่อไปนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

## สรุป/ข้อเสนอแนะ

### 1. สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) พบว่า มีความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรมให้แก่ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ที่มองว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญและมีความต้องการที่จะเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง

1.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดเชิงรุก (Active Learning) พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทย ประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร 4) สาระการเรียนรู้ประจำหน่วย 5) กระบวนการฝึกอบรม 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผลหลักสูตร ซึ่งมีผลการประเมินความ สอดคล้องและความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมครูภาษาไทยในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.71) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) และหลักสูตรฝึกอบรม ฉบับร่างมีความเหมาะสม ในภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.61) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.60)

1.3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อ เสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดเชิงรุก (Active Learning) ดังนี้ 1) ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุกของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด เชิงรุกของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.55) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) 3) ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดเชิงรุกของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$  = 4.63) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.51)

1.4 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้าง การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดเชิงรุก ดังนี้ 1) ผลการแสดงความคิดเห็นของครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับ หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการ คิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน กระบวนการจัดอบรม (2) ด้านความรู้ความเข้าใจ (3) ด้านการนำประโยชน์ไปใช้ให้กับผู้เรียน (4) ด้านการนำความรู้ไปใช้ในอนาคต (5) ด้านระยะเวลา อาหาร และสถานที่



## 2. ข้อเสนอแนะ ดังนี้

### 2.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับ การอบรมนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อจะมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใด ๆ ผู้พัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม อย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการสอบถาม สัมภาษณ์ สทนากลุ่มย่อย หรือการวิเคราะห์เอกสาร ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการอบรมไปใช้ต่อไป

2) จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก เป็นหลักสูตรที่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ มีองค์ประกอบของหลักสูตรถูกต้องครบถ้วน มีกระบวนการที่เป็นระบบ สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาได้ ดังนั้น เมื่อนำหลักสูตรไปใช้จะต้องศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร และกระบวนการของหลักสูตรเป็นอย่างดี โดยจะต้องมีการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารให้ครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากหากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปอาจทำให้การฝึกอบรมตามหลักสูตรนั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

### 2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) หลักสูตรฝึกอบรม สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวไปใช้ ในการฝึกอบรมครูประจำการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2) ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ทั้งนี้จะได้นำความคิดเห็นดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างต่อไป



## เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร.
- จันทรานี สงวนนาม. (2548). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- ณัฐนิชา จิตตะคาม. (2561). การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ถวัลย์ มาตจรัส. (2546). การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและอาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ธารอักษร.
- พล พิมพ์โพธิ์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พีระพรรณ ทองศูนย์. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานใต้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. ใน ปริญญาปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ตาตาบลิเคชั่น.
- ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์. (2542). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. กรุงเทพมหานคร: เอิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- สมหวัง มหาวัง. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อติยศ สรรคบุรานุรักษ์ และ ธนาเทพ พรหมสุข. (2560). ซินเนคติกส์ : รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21.



Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์  
สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(3), 2555-2566.

อารี รังสินันท์. (2532). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

Guilford, J.P. (1959). Traits of Creativity. In: Anderson, H.H., Ed., Creativity and Its  
Cultivation, Harper & Row, New York, 142-161.

Getzels, J. (1962). Child development and personality. New York: Harper and  
Brothers.